

“ ...

Davacı ... vekili Av. ... tarafından, Bingöl ili, Genç İlçe Jandarma Karakol Komutanlığı emrinde güvenlik korucusu olarak görev yapan davacının, Güvenlik Korucuları Yönetmeliği'nin 17. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinin (7) numaralı alt bendi uyarınca Genç Kaymakamlığı İdarî ve Denetim Bürosunun 13/03/2020 tarih ve 2020/2 sayılı kararıyla getirilen teklif doğrultusunda görevine son verilmesine yönelik Bingöl Valiliğinin 25/03/2020 tarihli işleminin iptali istemiyle Bingöl Valiliğine karşı açılan davada, dava dosyası incelenerek işin gereği görüldü:

2709 sayılı Anayasa'nın 2. maddesinde, “(1) Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.” hükmü; 38. maddesinde, “Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

Suç ve ceza zamanaşımı ile ceza mahkumiyetinin sonuçları konusunda da yukarıdaki fıkra uygulanır.

Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur. ...” hükmü;

152. maddesinde, “(1) Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır. ...

(3) Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse, mahkeme buna uymak zorundadır. ...” hükmü öngörülmüştür.

442 sayılı Köy Kanunu'nun Ek 18. maddesinde, “(1) Güvenlik korucuları ile korucu başlarının; görevlendirme şekilleri, göreve alınmalarında aranacak şartlar, görevleri, uygulanacak disiplin cezaları ve görevlerine son verilmesini gerektiren haller, disiplin amirleri, yararlanacakları giyim eşyaları ile bunların şekli ve verilme zamanları, eğitim ve denetim usûl ve esasları, sicil ve izinleri, ilk müracaatlarında sahip olmaları gereken sağlık şartları, başka bir işte çalışma hakları ile bu Kanunda yer alan diğer hususlara ilişkin uygulamalar Cumhurbaşkanınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.” hükmüne yer verilmiştir.

Anılan 442 sayılı Kanun'un Ek 18. maddesi dayanak alınarak hazırlanan Güvenlik Korucuları Yönetmeliği'nin 17. maddesinde, “(1) Güvenlik korucularına verilecek disiplin cezaları ile disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır: ...

ç) Görevden çıkarma: Bir daha güvenlik korucusu olarak görevlendirilmemek üzere görevlendirilmelerindeki esas ve usullere uyularak görevle olan ilişkinin kesilmesidir. Göreve son verme cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır: ...

7) Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri imal etmek veya ticaretini yapmak, kullanılmasını kolaylaştırmak, kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanmak. ..." düzenlemesi mevcuttur.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacının Bingöl ili, Genç İlçe Jandarma Karakol Komutanlığı emrinde güvenlik korucusu olarak görev yaptığı, 30/07/2019 tarihinde alınan ihbar üzerine adli mercilerden alınan arama izni uyarınca yapılan denetimlerde davacının sürücüsü olduğu aracın durdurulduğu ve aracın içerisinde yapılan aramada esrar maddesinin bulunduğu tespit edildiği, anılan olayın bildirim üzerine Genç İlçe Jandarma Komutanlığının 20/08/2019 tarih ve 3660987 sayılı soruşturma emri tanzim edilerek 21/08/2019 tarihinde Genç Kaymakamlığına onaylanan işlem üzerine disiplin soruşturması başlatıldığı, davacının aynı tarihte görevden uzaklaştırıldığı, davacıya 26/09/2019 tarihinde tebliğ edilen savunma istem yazısıyla savunmasının istenildiği, davacının 26/09/2019 tarihli savunmasında araçta bulunan uyuşturucu maddenin kendisine ait olmadığını beyan ettiği, yapılan soruşturma sonucu 11/03/2020 tarihli idarî soruşturma raporu hazırlandığı; davacı ve tanık ifadeleri ile diğer bilgi ve belgelere göre hazırlanan soruşturma raporunda davacının kan örneklerinin Adli Tıp Kurumuna gönderildiği ve yapılan inceleme sonucu kan ve idrar numunelerinde uyuşturucu madde (esrar) tespit edildiği, davacının ifadesinde daha önce uyuşturucu madde kullandığını belirttiği ve fakat araç içerisindeki uyuşturucu maddeden haberinin olmadığını ifade ettiği, davacının fiilinin sübûta erdiğinden ilgili mevzuat uyarınca güvenlik korucusu görevinden çıkarılması gerektiği teklif, kanaat ve tespitlerine yer verildiği; davacıya 11/03/2020 tarihinde tebliğ edilen savunma istem yazısına yönelik davacı tarafından sunulan savunmada araçtaki esrar maddesinin kendisine ait olmadığını ve daha önce uyuşturucu madde kullanmış olduğunu beyan ettiği, yine son savunması için yapılan tebliğ üzerine 12/03/2020 tarihli savunmasında da aynı beyanlarda bulunduğu, hazırlanan rapor ve savunmalar uyarınca Genç Kaymakamlığı İdarî ve Denetim Bürosunun 13/03/2020 tarih ve 2020/2 sayılı komisyon kararıyla davacının Güvenlik Korucuları Yönetmeliği'nin 17'nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinin (7) numaralı alt bendi uyarınca güvenlik korucusu görevinden çıkarılmasına yönelik teklifte bulunduğu, anılan teklifin Bingöl Valiliğinin 25/03/2020 tarihli dava konusu işlemlerle onaylanarak davacının güvenlik korucusu görevinden çıkarıldığı, bunun üzerine 03/06/2020 tarihinde bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesi uyarınca Türkiye Cumhuriyeti Devleti demokratik bir hukuk devletidir. Hukuk devleti ilkesinin alt görünüşlerinden ikisinin ise hukukî belirlilik ve öngörülebilirlik olduğu ifade edilmelidir.

Kamu personeli rejiminde tatbik edilen disiplin cezaları, sürekli ve aslî kamu hizmeti faaliyetini yerine getirmekle görevli olan kamu personelinin, hukuka uygun şekilde hareket etmesini teminen uyması gereken kurallara aykırılık hâlinde uygulanan müeyyidedir. Bu hâliyle yöneldiği amacın yasaklanmış bir eylemin icrası ya da bir yükümlülüğün yerine getirilmemesi nedeniyle cezalandırma olması nedeniyle, disiplin cezalarına yönelik de Ceza Hukuku ilkelerinden hareket edilerek bir sonuca varılması gerektiği açıktır. Bu çerçevede gerekli usûllere uygun olarak disiplin soruşturması yürütülmesi, usûle uygun disiplin soruşturması kapsamında lehe ve aleyhe olan tüm delillerin toplanması, bu suretle soruşturma raporu tanzim edilmesi ve ilgili kişiye gerekli savunma hakkı verilmesinin yanında, neticede ilgili kamu personelinin fiilinin yasaklanan bir davranış ya da bir yükümlülüğün yerine getirilmemesi kapsamında kaldığı değerlendiriliyorsa, ceza vermeye yetkili kişilerce disiplin cezası verilmesi gereklidir.

Bu özellikleri havi disiplin soruşturması yapılması ve ceza verilmesi işlemlerinde Ceza Hukukunun genel ilkelerinin uygulanması da kaçınılmazdır. Zira belirli bir usûle tabi olarak ve adil yargılanma ilkesi kapsamında gerekli delillerin toplanması ve savunma alınması gibi hususların mecburiyeti, Disiplin Hukuku ilkelerinin Ceza Hukuku ilkeleri ile özdeş olduğunu ortaya koymaktadır. Ceza Hukukunun bilinen en önemli ilkelerinden birisi de Anayasa'nın 38. maddesinde ifade edilen suçta ve cezada kanunîlik ilkesidir. Suçta ve cezada kanunîlik ilkesinin bilinen en yaygın amacı suçta ve cezada kanunda öngörülen tipikliğin sağlanması ise de, diğer bir amacı suç ve karşılığı yaptırımın öngörülebilir nitelikte olmasıdır. Ceza hukukunun bu temel ilkesi uyarınca disiplin suç ve cezalarının, önceden belirlenmiş olmasının yanında, statü hukukuna tabi olarak görev yapan kamu personeli tarafından önceden öngörülebilir olması, bir diğer ifadeyle önceden açık bir biçimde herkesçe bilinebilir olması gerektiği şüphesizdir. Bunun tek yolunun ise suçta ve cezada kanunîlik ilkesi olarak ifade edilen ilkenin lafzî amacına uygun olarak, disiplin suç ve cezalarının kanun ile düzenlenmesi olduğu değerlendirilmektedir.

Bilindiği üzere normlar hiyerarşisinde anayasadan sonra gelen kanun, yasama organı tarafından yürürlüğe konulan mevzuat türüdür. Normlar hiyerarşisi gereği alt normlar üst normlara aykırı olamayacağı gibi, üst normlarda düzenlenmesi gereken hususların, alt düzeydeki normlar aracılığıyla düzenlenmesi de mümkün değildir. Bu manada Türkiye Cumhuriyeti Devletinde kanunların, yasama iradesini kullanan Türkiye Büyük Millet Meclisince çıkarıldığı gözetildiğinde, hukuk devleti ilkesi uyarınca belirlilik ve öngörülebilirliğin kanun ile temin edilebileceği açıktır. Bu yönüyle de Ceza Hukukuna özdeş olan Disiplin Hukuku özelinde, disiplin suç ve cezalarının kanunla düzenlenmesi gerekmektedir, herhangi bir statüye tabi olarak görev yapan kamu personeli için, disiplin suç ve cezalarının kanun dışında başka bir düzenlemeyle düzenlenmesinin, suçta ve cezada kanunîlik ilkesine aykırı olacağı değerlendirilmektedir.

Mevcut olay itibarıyla davacının 442 sayılı Köy Kanunu'nun Ek 18. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "uygulanacak disiplin cezaları" ifadesine istinaden çıkarılan Güvenlik Korucuları Yönetmeliği hükmü uyarınca hakkında disiplin soruşturması yürütüldüğü ve neticede fiilinin sübûta erdiğinden bahisle güvenlik koruculuğu görevinden çıkarılmasına dair dava konusu disiplin cezası işleminin tesis edildiği görülmektedir.

Yukarıda izâh edildiği üzere, herhangi bir statüde aslî ve sürekli kamu hizmetini ifa eden güvenlik korucularının kamu görevlisi olduğunda şüphe bulunmamakla, güvenlik korucularının disiplin suç ve cezalarının belirlenmesinin, 442 sayılı Kanun'un Ek 18. maddesinin birinci fıkrasında herhangi bir sınır çizilmeksizin, bu konuda çıkarılacak yönetmelik düzenlemesine bırakıldığı görülmektedir. Bu hâliyle de anılan hükme istinaden çıkarılan Yönetmelik düzeyindeki mevzuatla, güvenlik korucularının disiplin suçları ve karşılığı cezalar tanzim edilmiştir.

Fakat yukarıda da belirtildiği üzere, herhangi bir suretle kamu görevinde bulunan kamu personelinin disiplin suç ve cezalarının, Anayasa'nın 2. maddesinde ifade edilen hukuk devleti ilkesi gereği ve 38. maddesinde ifade edilen suçta ve cezada kanunîlik ilkesi gereği gerekli hukukî belirlilik ve öngörülebilirliğin sağlanabilmesi için kanunla düzenlenmesi veya en azından sınırlarının kanunla belirlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Ancak netice itibarıyla 442 sayılı Kanun'un Ek 18. maddesi ile disiplin suç ve cezalarının belirlenmesinin, kanuna göre daha altta bulunan yönetmelik düzeyindeki norma bırakılmasında, suçta ve cezada kanunîlik ilkesine uygunluk bulunmamaktadır.

Esas Sayısı : 2021/2
Karar sayısı : 2022/20

Bu hâliyle de mevcut dava konusu işlemin dayanağı olan Yönetmelik'in dayanağı 442 sayılı Kanun'un Ek 18. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "uygulanacak disiplin cezaları" düzenlemesinin Anayasa'nın 2. maddesine ve 38. maddesine aykırı olduğu sonucuna varılmaktadır.

Bu durumda, taraflarca ileri sürülmeksizin re'sen yapılan değerlendirme sonucu, 442 sayılı Köy Kanunu'nun Ek 18. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "uygulanacak disiplin cezaları" düzenlemesinin Anayasa'nın 2. maddesine ve 38. maddesine aykırı olduğu sonucuna varıldığından, Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar vermek gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle; 442 sayılı Köy Kanunu'nun Ek 18. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "uygulanacak disiplin cezaları" düzenlemesinin Anayasa'nın 2. maddesine ve 38. maddesine aykırı olduğu sonucuna varıldığından, Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, bu kararımızın aslı ile birlikte onaylı dosya örneğinin dizi pusulasına bağlanarak incelenmek üzere Anayasa Mahkemesine gönderilmesine, 17/12/2020 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."